

Onemocnění vyvolaná streptokoky

Streptokoky jsou bakterie, které stojí za velkým množstvím komunitních infekcí dýchacích cest, infekcí kůže nebo podkoží.

Pro příklad můžeme uvést streptokokovou angínu (tonsilitida), zánět hltanu (faryngitida), záněty plic, zánět středního ucha, nebo zánět mozkových blan. Ke kožním formám infekcí vyvolaných streptokokem patří zejména erysipel („růže“), a také spála, která však představuje systémové onemocnění s poškozením celého organismu a s možnými komplikacemi, jako je zánět nitroblány srdeční, poškození ledvin nebo kloubů (revmatoidní artritida).

V populaci dochází k poměrně častému nosičství této bakterie, uvádí se, že se může jednat až o deset procent populace. Znamená to, že bakterie je přítomna na sliznicích nebo na kůži, aniž by vyvolávala u svého „nosiče“ jakékoli klinické obtíže. V případě, že dojde ke kontaktu vnímavého jedince s takovýmto nosičem, může dojít k jeho nákaze.

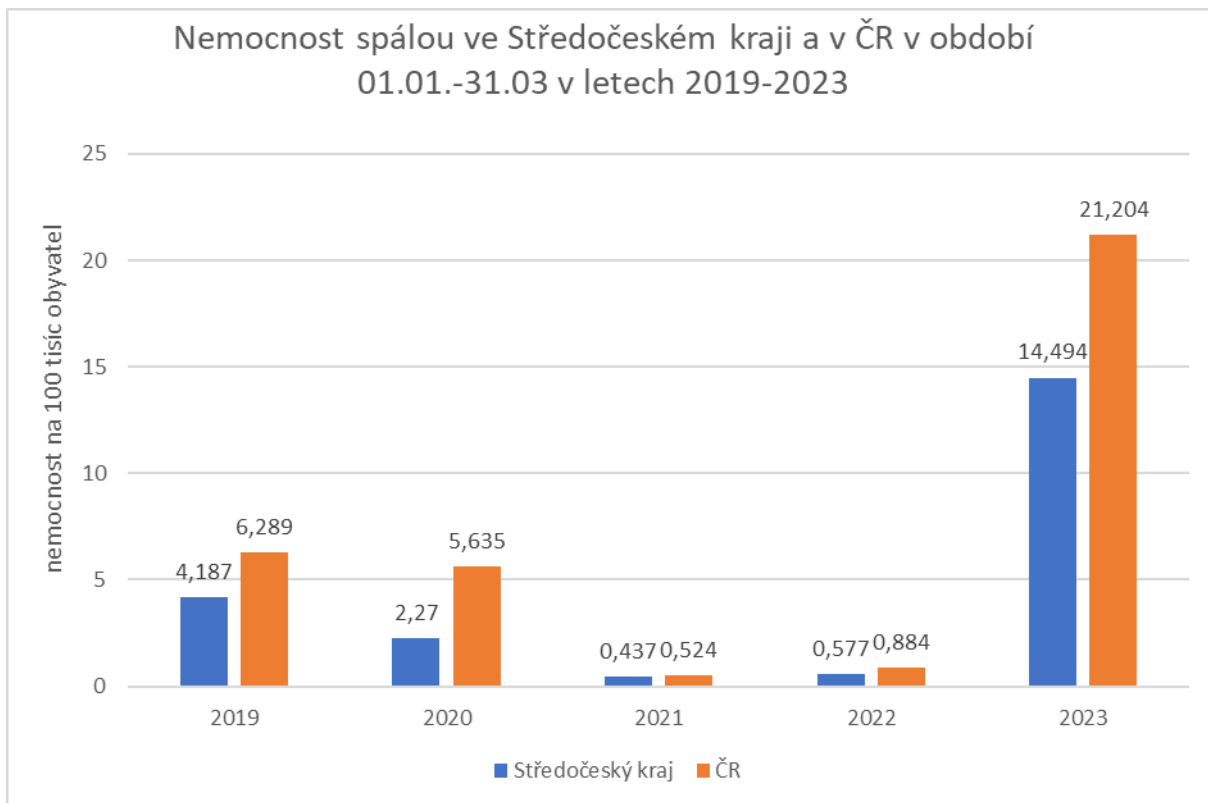
Protože se jedná o onemocnění, která se šíří kapénkami, je největší riziko jejich šíření v dětských kolektivech během chladných ročních období. V té době jsou často kladeny ze strany rodičů a pedagogů dotazy, jak zabránit takovému šíření nákazy v kolektivu, a zda by se neměly uskutečnit plošné výtěry z krku u dětí, kterými by byli zjištěni právě nosiči. Přínos takového vyšetření je však velmi sporný, neboť v případě, že by došlo k záchytu nosiče a ten neměl žádné klinické příznaky onemocnění, nebylo by možné, a už vůbec ne správné, nasadit mu antibiotickou terapii. V době, kdy je na vzestupu mikrobiální rezistence proti nejčastěji podávaným druhům antibiotik, by taková „lčba“ nebyla odpovídající.

Prevencí šíření streptokokových nákaz v dětských kolektivech je zejména zodpovědnost rodičů, kteří do kolektivu přivádějí výhradně zdravé děti a nebagatelizují jejich první příznaky onemocnění (mírně zvýšená teplota, pobolívání v krku).

Jako účinná prevence vzniku zejména opakovaných infekcí se nabízí podávání některého dostupného imunostimulancia, které podpoří přirozenou imunitu organismu. Výsledky podávání takových přípravků (tablety určené k polykání nebo k rozpuštění v ústech) jsou velmi dobré. O vhodných imunostimulanciích podá informaci praktický lékař pro dospělé nebo praktický lékař pro děti a dorost.

Nárůst počtu nákaz vyvolaných streptokoky všech skupin je v posledních měsících zaznamenán prakticky celosvětově. Česká republika není výjimkou, jak je možné vidět na níže zobrazeném grafu. Graf vypovídá o počtu hlášených infekcí spálou (jako nejzávažnější formou streptokokové infekce šířící se rychle v kolektivech) vždy v průběhu prvních tří měsíců v roce od r. 2019 do letošního roku.

Nápadně nízké hodnoty v letech 2021 a 2022 jsou dány probíhající pandemií onemocnění covid-19. V roce 2020 není pokles výskytu hlášených onemocnění ještě tak zřetelný, neboť v prvních měsících tohoto roku ještě k výraznému šíření covid-19 v dětských kolektivech nedocházelo.

Zdroje:

Informační systém infekčních nemocí (ISIN)

Jiří Beneš, Infekční lékařství, Galén 2009

SZÚ Praha, Manuál prevence v lékařské praxi, 1996

Zpracovaly MUDr. Dana Taclová, vedoucí oddělení protiepidemického pro Prahu-východ a Prahu-západ a Mgr. Kateřina Šárová, odborný rada oddělení protiepidemického pro okresy Prahu-východ a Prahu-západ